

PREGLED ŠESTMESEČNEGA POSLOVANJA

Polletni izgledi za končni uspeh

Poslovno življenje podjetja nezadržno teče naprej, kljub poletju, ko precejšnje število naših delavcev uživa zaslužen oddih, bodisi doma ali pa v raznih letoviščih. Prav v tem času pa vsa podjetja, tako tudi naša, na osnovi periodičnih obračunov ugotavljajo dosežene pozitivne ali negativne poslovne rezultate za pretečeno polletno obdobje. Na osnovi izdelanih analiz poslovanja bodo naši samoupravni organi že v prvi polovici avgusta kritično presojali uspešnost izvršenega dela in nato lahko sprejeli ustrezne sklepe, ki naj nakažejo smernice za bodoče poslovanje. Vsem tistim našim delavcem, ki se razprav samoupravljalcev iz kakršnegakoli vzroka ne bodo udeležili, je namenjen ta članek, z željo, da bi bili z dobrim in slabim seznanjeni vsi naši delavci ne glede na to, kje se trenutno nahajajo.

Na osnovi nekaterih bistvenih podatkov o poslovanju, ki jih mesečno zasledujemo, je bilo prvo polletje po pričakovanju zadovoljivo zaključeno, tako za celotno podjetje kakor tudi za posamezne obrate. Doseženi poslovni uspeh ni posledica naključja, pač pa vztrajnega dela naših delavcev. Kljub pesimizmu, ki je prevladoval na začetku leta, ob sprejemanju planskih zadolžitev, glede perspektivne zasedenosti razpoložljivih delovnih kapacitet z delom, lahko sedaj ugotavljamo, da so bili vsi, zlasti pa montažni obrati prezasedeni z delom, posredno z njimi pa tudi proizvodnja klimatskih naprav. Proizvodne kapacitete tovarne Trata in livarne v Ivančni gorici so bile popolnoma izkoriščene, saj se je delo na Trati vršilo v dveh izmenah, v livarni pa celo v treh. Prav tako je bila zadovoljivo zasedena z delom tudi Tovarna elektronaprav, vendar le za delo v eni izmeni, kar pa najbrže ne bo zadostovalo za uspešno izpolnitev letošnje planske naloge.

Kljub sedanjim razmeroma dobrim pogojem, ki vla-

dajo na tržišču, pa lahko istočasno ugotavljamo, da se tržne razmere iz meseca v mesec zaostrejejo. Zaradi tega se podjetje srečuje na domačih in tujih tržiščih z vedno močnejšo konkurenco. Takšno stanje pa nam narekuje, da si podjetje tudi za bodoče zagotovi dostojno mesto med našimi konkurenti, kar pa bomo dosegli predvsem s kvalitetnim ter ob zahtevanih rokih opravljenim delom oziroma s hitro dobavo kvalitetnih in ce-

nenih izdelkov našim naročnikom.

Podjetje se je v preteklem obdobju skušalo teh načel dosledno držati in do neke mere vsestransko zadovoljiti vse naše naročnike. Zaradi takšne gospodarske politike je podjetje tudi letošnje prvo polletje dokaj uspešno zaključilo. Sodbo o pravilnosti te trditve pa prepuščamo našim delavcem, po presoji nekaterih bistvenih podatkov, ki jih v nadaljevanju navajamo.

VEČJA REALIZACIJA KLJUB MANJ ZAPOSLENIM

Planirana letna vrednost montažnih storitev in proizvodnje znaša za celotno podjetje 450.585.000 din. Po planirani dinamiki je od tega zneska predvideno za prvo polletje 205.143.000 din realizacije, dejansko pa je bila ta dosežena po izda-

(Nadalj. na 2. strani)

Piranski poletni motiv

POLLETNI IZGLEDI ZA

(Nadalj. s 1. strani)

nih fakturah v vrednosti 257,504.500 din. Letni plan je bil tako dosežen 57,2 odstotno, polletni pa presežen za 25,5 % oziroma za 52,361.500 din. Letošnja polletna izvršitev je v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta večja za 59,859.358 din ali za 30,3 odstotka.

Po evidenci obratovnega knjigovodstva pa je ugotovljeno, da so nekateri obrati v fakturirani realizaciji izkazali še neizvršena dela v skupni vrednosti 12,707.560 din. Zaradi pravilnosti periodičnega obračuna je potrebno pri teh obratih izvršiti ustrezno korekturo, ki pa na celotno izvršitev plana bistveno ne vpliva. Tako se procentualni odnos med letnim planom in izvršitvijo v prvem polletju po izvršenih popravkih zniža pri celotnem podjetju za 2,8 odstotka, pri posameznih obratih pa takole:

CKV Ljubljana za – 4,23 %
CKV Koper za – 4,80 %
Elektromontaža za – 6,18 %
TEN za – 2,53 %
PRS za – 11,23 %

Z upoštevanjem popravkov je vrednost izvršene polletne realizacije napram polletnemu planu še vedno večja za 19,9 %. Doseženi rezultat postane takoj še pomembnejši ob ugotovitvi, da je bilo za izvršeno delo število zaposlenih delavcev celo za 1,7 odstotka nižje, kot je bilo po planu predvideno. Podjetje je imelo v prvem polletju dejansko zaposleno povprečno 2689 delavcev in 345 vajencev, po planu pa je bila predvidena zaposlitev 2737 delavcev in 412 vajencev.

VSI OBRATI USPEŠNI

Za izvršitev planirane letne realizacije je po planu predvidena poraba 5,478.370 efektivnih delovnih ur; od tega za prvo polletje 2,478.300 ur ali 45,2 % letnega plana. Dejansko dosežena realizacija po korekciji za vnaprej izdane fakture znaša za celotno podjetje 244,796.940 din ali 54,33 %

denem kriteriju, je ugoden za vse obrate z izjemo TEN in avtoparka, kar je razvidno iz objavljenega grafičnega pregleda.

OPRAVIČLJIVI RAZLOGI

Razlogov, da planska naloga v TEN ni bila dosežena, je več, vendar se kot najpomembnejši pokaže pomanjkanje nekaterih vrst re-

tošnje prvo polletje dosegla za 14,6 % višjo realizacijo kot v istem obdobju preteklega leta, pri samo 6,9-odstotni večji porabi efektivnih delovnih ur, ki pa so pretežno porabljene za nedovršeno proizvodnjo.

Pri avtoparku dosežena nižja realizacija od planirane pa je predvsem posledica pre nizke cene za prevoženi ton/km, saj je le-ta stara nad

de na ekstermo 227,784.524 din, interna pa znaša 29,719.976 din ali 11,54 %.

Na osnovi izdanih situacij in faktur so znašala skupna plačila na naš ziro račun 171,544.010 din ali dnevno povprečno 2,151.302 din, kar je za 34,9 odstotka več kot v istem obdobju preteklega leta. Kljub boljšemu prilivu sredstev pa je povprečna višina terjatev narasla za 18 odstotkov napram lanskim v istem času.

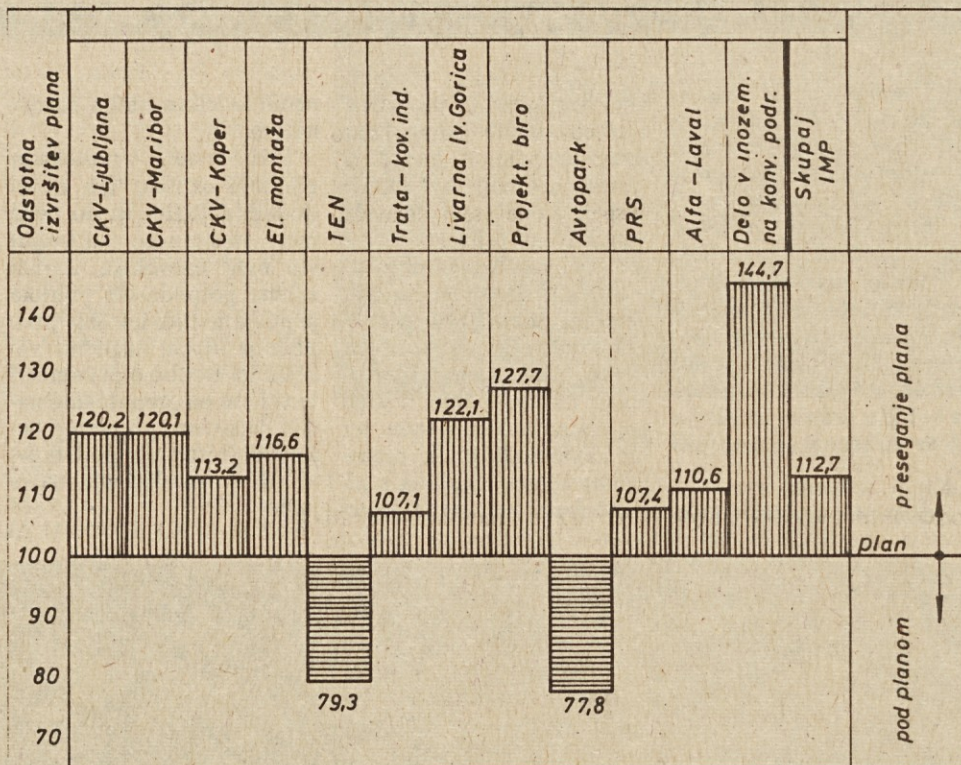
Iz sredstev, dospelih na ziro račun, je podjetje sproti poravnalo svoje obveznosti do dobaviteljev, katerim je bilo nakazano v pretečenem 6-mesečnem obdobju 106,324.418 din ali 713,587 din povprečno na dan. Plačane letošnje obveznosti so za 33,4 odstotka večje kot v istem obdobju preteklega leta.

ZMANJŠATI ZALOGE

Slabši rezultati gospodarjenja kot lani so bili letos doseženi na področju vezave obratnih sredstev v zalogah materiala, nedokončane proizvodnje, polizdelkov in gotovih izdelkov. Na osnovi primerjave poprečnih zalog lanskega in letošnjega stanja je ugotovljeno, da znaša povečanje 18 odstotkov. Višje vrednosti zalog so zabeležene pri vseh obratih, razen pri Elektromontaži, vendar lahko istočasno tudi ugotovimo, da so te dosežene v mejah, planiranih za letošnje leto. Kljub temu, da po planu zaloge niso prekoračene, pa morajo obrati tudi v bodoče stremeti za tem, da normalno poslujejo ob minimalnih zalogah, saj si bodo s tem zvišali stopnjo rentabilnosti poslovanja, ki je najvažnejše merilo za uspešnost gospodarjenja.

Razen zalog pa ima podjetje vezane v obratnih sredstvih tudi terjatve, ki so znašale povprečno mesečno 85,501.517 din. Skupne obratne naložbe (vrednosti zalog in terjatev) znašajo 136,754.148 din in so za 18 odstotkov višje, kot je znašalo mesečno povprečje v lanskem prvem polletju.

Grafični prikaz dosežene realizacije v I. polletju 1972 po obratih

letnega oziroma 119,33 % polletnega plana. Za doseženo realizacijo je bilo porabljeno 2,642.154 efektivnih delovnih ur, kar je 48,23 % za tekoče leto planiranega delovnega časa oziroma 106,61 % za I. polletje planiranih delovnih ur. Če upoštevamo navedene podatke, lahko ugotovimo, da so bila planirana predvidevanja glede na porabljeni delovni čas presežena za 12,65 %, kar je prav gotovo zelo dober rezultat. Doseženi uspeh, ocenjen po nave-

produkcijskega materiala 3 leta, medtem ko so se vsi stroški in osebni dohodki v tem času občutno zvišali. Zaradi takšnega stanja je odbor za gospodarjenje določil nove cene z veljavnostjo od 21. 6. 1972 dalje, po katerih bo tudi ta enota skupnih služb izpolnila planirano letno realizacijo predvidoma do konca leta.

Razen tega pa je tudi sprejeta planska naloga sorazmerno visoka, kar potrjuje podatek, da je TEN le-

realizacije v I. polletju odpa-

VEČJE TERJATVE KOT LANI

Od dosežene fakturirane realizacije v I. polletju odpa-

IMP GLASNIK izdaja delovna skupnost IMP – Industrijskega montažnega podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 3200 izvodih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Titova 37. Ureja uredniški odbor: Anton Gruden, Aleksander Herman, dr.

Gabrijel Kržič, Valentin Mendiževac, inž. Janez Mihelčič, inž. Jože Naglič, inž. Adolf Potokar, Aleksander Remec, Edvin Stepančič (urednik), inž. Dušan Udovič, inž. Stane Završnik, Slavko Žagar. Tiska Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani.

KONČNI USPEH

HITREJŠE OBRAČANJE NALOŽB

Zaradi dosežene višje letošnje realizacije pa nam analiza količnikov poslovne uspešnosti (hitrost obračanja vloženih sredstev) pokaže, da so se naložbe v obratna sredstva za 20 odstotkov hitreje obračale, kot v istem časovnem obdobju preteklega leta. Prav tako pa je bil na tem področju dosežen za 16 odstotkov boljši rezultat od planiranega. Po doseženem količniku 3,6 poslovne uspešnosti, izračunanem iz razmerja med doseženo realizacijo in vrednostjo obratnih naložb, vidimo, da so bila obratna sredstva vezana v zalogah in terjatvah poprečno 100 dni.

Za svoje poslovanje uporabljajo podjetje tudi osnovna sredstva, zato moramo za ugotavljanja poslovne uspešnosti upoštevati tudi njihovo vrednost. Po podatkih, ki so na voljo po polletnem periodičnem obračunu, je ugotovljeno, da znaša količnik obračanja za neto osnovne naložbe 7,9 (za lansko prvo polletje pa 9), kar je za 13 odstotkov slabši rezultat kot lani. Poslabšanje pa ni posledica slabšega poslovanja, pač pa revalorizacije osnovnih sredstev, ki je bila izvršena koncem preteklega leta.

Doseženi količnik poslovne uspešnosti za letošnje prvo polletje, izračunan za celotne naložbe (v obratna

in osnovna sredstva), je za 13 odstotkov boljši kot lani. Zaradi tega in nekaj višje stopnje dobička je letošnje prvo polletje doseženo za 7% boljša stopnja donosa oziroma rentabilnosti poslovanja kot lansko prvo polletje. Ko analiziramo dosežene poslovne rezultate, je nujno primerjati tudi planirane in stvarne stroške, ki so nastali v zvezi z doseženo realizacijo. Tako sestavljena primerjalna analiza pokaže, da stroški niso rasli linearno z realizacijo, pač pa za nekaj manj, zato je bil tudi končni poslovni uspeh boljš od planiranega.

NIŽJI STROŠKI OD PLANIRANIH

Zbrani podatki kažejo, da so dejanski stroški, računani na enoto fakturirane realizacije 100 din, nižji od planiranih za 5,2%. Znižanje je doseženo pri vseh vrstah stroškov, razen pri amortizaciji in materialu. Na osnovi preje navedenega kriterija pa so glede na doseženo realizacijo imeli nižje stroške od planiranih (v odstotkih) naslednji obrati:

- CKV Ljubljana — za 8,9%
- CKV Maribor — za 0,2%
- CKV Koper — za 7,8%
- Elektromontaža — za 7,1%
- Trata — kov. ind. — za 5,7%

- Ivančna gorica — za 9,7%
- Projekt. biro — za 17,8%
- PRS — za 14,1%
- Alfa — Laval — za 0,4%

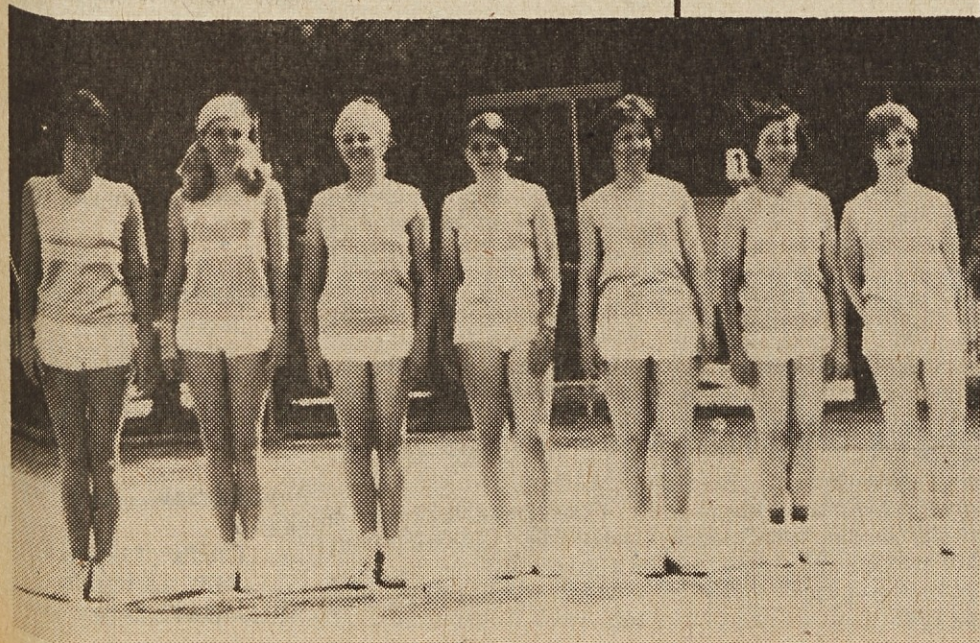
Višje stroške od planiranih pa sta imela TEN — za 3,7% — in Avtopark — za 0,6%. Vzroki za višje stroške pri teh dveh obratih pa so navedeni že v začetku tega članka.

Delitev doseženega dohodka je vezana na samoupravni dogovor in na sklepe samoupravnih organov, zato bo znana šele pozneje. Z ozirom na doseženi poslovni uspeh pa je vsem delavcem zagotovljeno, da bo razdelitev sredstev po periodičnem obračunu dokaj ugodna za vsakega posameznika in tudi za podjetje kot celoto.

Pri prehodu v drugo polovico leta so perspektive za bodoče delo dobre, kar lahko sklepamo iz podatkov o sklenjenih pogodbah, namreč da so montažni obrati založeni z delom že do konca leta, tovarne pa tudi do zaključka tretjega tromesečja.

ALEKSANDER REMEC

Na XXII. športnih igrah gradbincev so nastopale tudi naše odbojkarice in osvojile 4. mesto

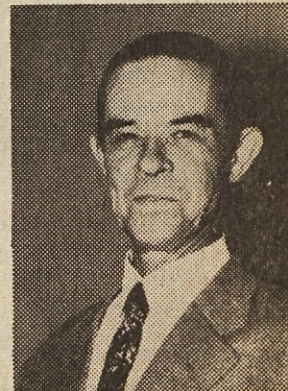
40 let dela

Stane ROBIDA s Tržaške ceste stopa v pokoj. Odslužil je 40 in pol leta. To je bila dolga, burna doba in trdo življenje...

Ze v zgodnji mladosti zgubi starše. Tuji, pa dobri ljudje skrbe zanj. S 16. letom se gre k T. Kornu učit vodovodne instalacije. Po štirih letih učne dobe pri podjetju in obrtni šoli postane konec leta 1929 pomočnik — vodovodni instalater. Mojster — mentor mu je bil naš pokojni Janez Kropar, ki ga je uvedel v delo in ga še posebno privajal na natančnost v tej obrti. Še sedaj mu je za to hvaležen. Obrtna večšina je bila tedaj mnogo bolj dognana kot je danes.

Gospodarska kriza 1932 ga pahne v brezposlenost. Prijeti mora za vsako delo, postane pek — slaščičar. Šele 1935. leta dobi zopet instalatersko delo. Vojno začne okušati, ko ga italijanska patrulja aretirajo kar doma v postelji. Po prekladanju po številnih italijanskih taboriščih ga na begu proti Bariju zajejo na fronti Nemci in odženejo v novo jetniško živovarjenje po lagerjih na Bavarskem.

Julija 1945 zadirha zopet ljubljanski zrak. Sprejme ga Nachtigal, nato pa pride z

nacionalizacijo podjetja v Toplovod. Od tedaj dela po vsej Sloveniji, od Lendave pa do Kopra in Velega Lošinja. Ker dobro pozna material in uporabo orodja, postane mentor — učitelj mlajšim bodočim instalaterjem. Cela vrsta jih je.

Stara garda izkušenih monterjev se krči. Stane odhaja ponosno v pokoj, ki si ga je zaslužil s trdim delom. Počasi bo spregel. Zelimu mu, da bi preživel jesen svojega življenja kar najprijetneje.

Na mnoga leta!

D. G.

UPOKOJENCI

V zadnjem času so se upokojili še naslednji člani našega kolektiva:

- TOMEČ Rozalija (na sliki), uprava, direktor nabav. službe in uvoza podjetja, v podjetju od 1. 5. 60 do 30. 6. 72
- RITUPER Rudolf, proj. biro, vodni projektant, v podjetju od 4. 10. 1962 do 30. 6. 72
- CEC Ljudmila, uprava, samost. ref. v knjigov., v podjetju od 1. 7. 62 do 31. 7. 72
- ROBIDA Stanislav, CKV Ljubljana, VKV monter vodov. inst., v podjetju od 4. 6. 48 do 30. 6. 72
- VRENJAK Leon, TEN, KV ključavničar, v podjetju od 11. 1. 60 do 9. 6. 72
- PERČIČ Slavko, TEN, referent nabave, v podjetju od 1. 2. 57 do 20. 8. 72
- VALENT Emil, TEN, VKV električar, v podjetju od 1. 7. 60 do 13. 6. 72
- NOVAK Franc, CKV Maribor, PK klepar, v podjetju od 1. 7. 67 do 30. 6. 72

NA ROB ŠIG 72

Prav vsi, ki smo po tej ali oni plati prisostvovali XXII. letnim športnim igram gradbenih delavcev Slovenije, ki smo bili v športnem parku Kodeljevo od zadnjih dni junija pa tja do 2. julija: kot tekmovalci, organizatorji ali kot gledalci, vemo, da so tudi letošnje igre slovenskih gradbincev dobro uspele. Še posebej, če pomislimo, da je nastopilo rekordno število tekmovalcev in da so, tako kot vsa leta doslej, organizirali veliko športno prireditev v pravem pomenu besede športni amaterji.

Ne glede na število sodelujočih so tradicionalna športna srečanja gradbenih delavcev Slovenije, letna in zimska, iz leta v leto kvalitetnejša. Dolgoletna tradicija, spoznanje, da rekreacija in šport ne moreta in ne smeta biti le privilegij redkih izbranec, prizadevnost in neusahljiva želja po rednih prijateljskih srečanjih so opravili svoje.

Eno z drugim: delavci slovenskih gradbenih podjetij so dosegli na področju rekreacije to, kar drugod šele poizkušajo. Za več kot 2000 nastopajočimi v finalu stoji namreč nad deset tisoč športnikov, ki merijo svoje moči skozi vse leto, ki vadijo in tekmujejo poleti in pozimi, nekateri tudi večkrat na teden.

In v tem je glavna vrednost iger! Gre namreč za široko zasnovano delo na športnem področju, v mnogih primerih že za redno telesnokulturno udejstvovanje gradbenih delavcev.

Vsi tisti, ki so se letos športno borili na Kodeljevem, niso prišli v

Ljubljano zgolj po ključu. Prišli so tisti, ki so med letom največ pokazali v okviru podjetij. In to z drugimi besedami pomeni, da gre za zares široko zasnovano ter telesnokulturno udejstvovanje in ne le za enkratno športno manifestacijo.

Razumljivo, ne gre le za zunanji videz ali gole številke, ki v primerjavi s številom zaposlenih v gradbeništvu res ne povedo veliko. Gre za družbo, pomembnejše stvar...

Igre predstavljajo za gradbince praznik, ki se ga veseli vsak posameznik in si prizadeva, da bi ga doživel tudi sam, osebno in neposredno. Udeležiti se iger pa pomeni z drugimi besedami: aktivno sodelovati, nenehno vaditi in tekrovati. Kot povsod tudi v tem primeru velja pravilo, da lahko zmagujejo najboljše pripravljene.

In tu je tudi odgovor na naš letos dokaj skromen uspeh.

Tudi želja po športnem prestižu je opravila marsikaj. Morda celo več, kot si mislimo. Za športno dejavnost in njene rezultate so se zavzeli samoupravni organi, vodilni uslužbenci in vsi tisti, ki imajo besedo, ki odločajo. In marsikje so prav na ta način prišli do športnih objektov in do kontinuirane telesnokulturne dejavnosti.

Skratka, iz skromnih začetkov, ko je vse skupaj zares slonelo bolj na zanesenjaštvu kot na čem drugem, se je rodilo načrtno in široko zasnovano delo, ki krepi telo in duh ter plemeniti odnose.

M. D.

XXII. ŠPORTNE IGRE GRADBINECV SLOVENIJE

Odločala je pripravljenost

Na letošnjih igrah je nastopilo več kot 2.000 športnikov iz 59 podjetij — Celjski Ingrad nepremagljiv — Skromnejši rezultati naših ekip — Prihodnje leto bo organiziralo igre SGP Grosuplje.

Športni park na Kodeljevem v Ljubljani je bil tudi letos prizorišče že XXII. športnih iger gradbincev, ki se jih je udeležilo več kot 2000 športnikov iz 59 delovnih organizacij gradbene operative, industrije gradbenega materiala, montažnih podjetij in projektivnih organizacij. Letošnje igre je organiziralo ljubljansko gradbeno podjetje „Obnova“, ki praznuje tudi petindvajsetletnico svojega obstoja. Pokrovitelj iger pa je bil Tone Kropušek, predsednik slovenskih sindikatov, ki je v programski knjižici za igre med drugim zapisal:

„Čeprav je delo zlasti v gradbeništvu težko in bi po prečen opazovalec kaj hitro lahko zaključil, da med gradbinci ni pogojev za razvoj športa, se je prav med delavci te panoge šport razvil do zavidljivih razsežnosti. Letne in zimske igre gradbincev so postale ena najbolj množičnih delavskih športnih manifestacij.“

VSAKO LETO VEČJA UDELEŽBA

Šport in rekreacija sta se prav v gradbenih podjetjih izredno razmahnila, kar se med drugim nazorno odraža v številu aktivnih športnikov. Podjetja, ki so še do nedavnega poslala na igre skromno ekipo, se danes udeležujejo iger s številnimi moštvi.

„INGRAD“ IZ CELJA SPET NAJBOLJŠI

Kljub temu, da je vsem dobro znano, kako v „Ingradu“ delajo sistematično skozi vse leto, niso bili redki, ki so napovedovali na ŠIG 72 preobrat. Toda na koncu so se vse te napovedi izkazale kot nerealne in „Ingrad“ je ponovil svoj uspeh že četrtrič po vrsti.

Gradis, ki je že vrsto let na drugi poziciji in favorit, tudi letos kljub intenzivnim pripravam ni uspel. Po končanem seštevku je zaostal za prvouvrščenim kar za 22 točk.

SKROMNEJŠA UVRSTITEV NAŠEGA PODJETJA

Če na kratko analiziramo nastop naših ekip, lahko kaj

Pomljena ekipa v malem nogometu ni zadovoljila

REZULTATI

Skupna uvrstitev podjetij:

1. „Ingrad“, Celje
2. „Gradis“, Ljubljana
3. „Konstruktor“, Maribor
4. „Pionir“, Novo mesto
5. „Slovenija-cesta“, Ljubljana
6. „Salonit“, Anhovo
7. „IMP“, Ljubljana

Mali nogomet — 39 ekip:

1. „Konstruktor“, Maribor
2. „Grosuplje“, Grosuplje
3. „Kovinsko podjetje“, Ajdovščina
4. „IMP“, Ljubljana

Namizni tenis — ženske — 9 ekip:

1. „Ingrad“, Celje
2. „Konstruktor“, Maribor
3. „Gradis“, Ljubljana
4. „IMP“, Ljubljana

Polje — 48 ekip:

1. „Ingrad“, Celje
2. „Gradišče“, Cerknica
3. „Slovenija-cesta“, Ljubljana
4. „IMP“, Ljubljana

Polje — 19 ekip:

1. „Gradis“, Ljubljana
2. „Stavbenik“, Koper
3. „Ingrad“, Celje
4. „IMP“, Ljubljana

Polje — 29 ekip:

1. „Gradis“, Postojna
2. „Tehnika“, Ljubljana
3. „Grosuplje“, Grosuplje
4. „IMP“, Ljubljana

Polje — 41 ekip:

1. „Stavbar“, Maribor
2. „Elektroprojekt“, Ljubljana
3. „Gradis“, Ljubljana
4. „IMP“, Ljubljana

Polje — 18 ekip:

1. „Pionir“, Novo mesto
2. „Stavbar“, Maribor
3. „Slovenija-cesta“, Ljubljana
4. „IMP“, Ljubljana

Polje — 34 ekip:

1. „Pionir“, Novo mesto
2. „Ingrad“, Celje
3. „Salonit“, Anhovo
4. „IMP“, Ljubljana

MIRO DRAŽUMERIČ

Namizni tenis — moški — 33 ekip:

1. „Gradis“, Ljubljana
2. „IMP“, Ljubljana
3. „Ingrad“, Celje

DELO ORGANOV UPRAVLJANJA

Zaradi nekaterih neodločljivih tekočih zadev podjetja, o katerih je moral odbor za gospodarjenje nujno razpravljati, se je sestel na seji dne 14. julija. Kot običajno posredujemo bralcem Glasnika kratko vsebino na tej seji sprejetih sklepov.

Po uvodnem pregledu sklepov prejšnje seje je bilo ugotovljeno, da so le-ti izvršeni in da se po njih odvija nadaljnje delo.

Takoj za uvodno točko dnevnega reda je odbor obravnaval predlog o spremembi načina obračunavanja norm v montažni dejavnosti. Po izmenjavi mnenj posameznih udeležencev se je bil sprejet sklep, da se s spremeni načinom obračunavanja začne šele po praktičnem preizkusu predloga, in sicer tako, da se za preteklo obdobje izvrši na montažnih obratih obračun norm po določbah novega predloga in ugotovi razlike, ki nastanejo od starega načina. Na osnovi dobljenih rezultatov pa se potem pripravi dokončni predlog za spremembo, o katerem bo odbor razpravljati na eni izmed prihodnjih sej.

V nadaljevanju se je bilo odboru podano poročilo o izvršeni realizaciji in sklenjenih pogodbah za mesec junij in skupno za I. polletje. Ugotovljeno je, da so doseženi rezultati, primerljani s planom, ugodni za vse obrate, razen za TEN, ki je nekaj odstotkov pod prevzeto plansko nalogo, vendar bo zamunjeno po presoji članov odbora nadoknadeno v prihodnjih mesecih.

Hkrati s to točko dnevnega reda je bilo obravnavano tudi finančno stanje podjetja in s tem v zvezi uspeh, dosežen z multilaterarno kompenzacijo. Ugotovljeno je, da se terjatve podjetja gibljejo v isti višini kot pretekli mesec. Zaradi nelikvidnosti nekaterih podjetij je odbor sklenil, da je treba odslej še pred sklenitvijo pogodb preverjati finančne sposobnosti naših kupcev, za kar morajo skrbeti predvsem vodje komercialnih služb obratov in predstavništev. Vse tekoče probleme naj pristojni obravnavajo na svojih rednih sestankih. S temi poostrenimi ukrepi želi odbor zagotoviti likvidnost podjetja tudi v bodoče, posebno zato, ker bo najbrž že v novem družbenem dogovoru določilo, po katerem bo moralo vsako podjetje znižati doseženi dohodek za vse terjatve, ki so ostale neporavnane dalj kot 90 dni od svoje zapadlosti, in sicer do 25 % neizterjanega zneska.

V zvezi s razpisanim delovnim mestom direktorja splošne in kadrovske službe podjetja je odbor obravnaval prispele vloge in po predlogu pristojne komisije za delovna razmerja sklenil, da se centralnemu delavskemu svetu priporoči sprejem tov. Franca Zunka na to delovno mesto.

V zvezi s kadrovskimi zadevami je bil nadalje sprejet sklep, da se za potrebe obrata CKV

Ljubljana razpiše delovno mesto pomočnika tehničnega direktorja.

Prav tako so bile na seji obravnavane prispele vloge za sprejem v delovno razmerje na razpisano delovno mesto direktorja Tovarne elektronaprav. Dokončno odločitev je odbor preložil na poznejši čas.

V zvezi s sprejemom novih vajencev primanjkuje podjetju stanovanjski prostor za njihovo nastanitev. Uprava vaješkega doma v Kersnikovi ulici nudi podjetju prostore za 40 do 60 vajencev, vendar pod pogojem, da uredimo v njihovem domu sanitarije. Odbor za gospodarjenje je ponudbo sprejel in za predvideno adaptacijo odobril 60.000 din. Stroške za ureditev plačajo obrati, razdele pa se po ključu števila vajencev, ki jih bo dom sprejel.

Nagrade vajencem, ki jih vsebuje pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, so nižje, kot pa znaša oskrbovalnina v vajeških domovih: zato je odbor sklenil, da se socialno šibkim vajencem plača razlika med oskrbovalnino v domu in nagrado. Kriterij, po katerem ta razlika vajencem pripada, je zakonska osnova, ob kateri imajo vajenci starši pravico do prejetja otroškega dodatka.

Ceprav je izvajalec montažnih del na Turističnem centru Bovec, naše podjetje še ni član pristojnega konzorcija. Zato je odbor za gospodarjenje glede na bodoči perspektivni razvoj tega centra sklenil, da to postane. V ta namen bo podjetje vložilo v konzorcij za 120.000 din sredstev, kar predstavlja 2 deleža skupnih naložb. V primeru stečaja turističnega centra jamči IMP za pokritje nastalih izgub samo do višine vloženih sredstev.

Sredstva, vložena v počitniška domova v Fiesi in Lošnju, so po mnenju odbora tako velika, da je nujno potrebno razmisliti, kako te domove aktivirati tudi izven sezone. Razen tega je bila s strani delavcev podjetja izražena želja, da bi zgradili v Kranjski gori nov počitniški dom odprtega tipa, za kar je podjetju na voljo lokacija in vsa tehnična dokumentacija. Odbor za gospodarjenje je mnenja, da je treba o teh problemih najprej izdelati primeren osnutek in šele potem sprejeti ustrezne sklepe. Za pripravo takega osnutka je imenovana posebna komisija, ki jo sestavljajo Janez Stanovnik, Alojz Kosi, Stanko Kolbezen in Jurij Zavec.

Imenovana komisija naj po sklepu odbora zbere tudi možnosti za gradnjo počitniškega doma v kakšnih toplicah za odidih revmatskih delavcev.

Na dnevnem redu se je bilo tudi vprašanje integracije podjetij Simplex in SKIP, ter poslovno tehnično sodelovanje ali pa integracija s podjetjem Klima Celje. Odbor je v zvezi s temi vprašanji sklenil, da se za pod-

jetje Simplex počaka, dokler ne bodo znani rezultati poslovanja za I. polletje in šele potem ukrepa dalje. S podjetjem SKIP naj nadaljuje razgovore obrat Trata, za poslovno-tehnično sodelovanje ali integracijo s podjetjem

Klima Celje pa je določeno, da prevzamejo začetne razgovore gl. direktor Stanko Krumpak, ing. Anton Zima, Janez Zaviršek in Jurij Zavec.

Na predlog obrata CKV Koper je odbor sklenil, da se prizna

dodatek za ločeno življenje nekaterim delavcem tega obrata, in sicer Tomažu Gabercu, Fridriku Zelencu in Dragu Rupniku.

ALEKSANDER REME

NADALJEVANJE ČLANKA O AKTUALNIH TEMAH NO

Biološka dekontaminacija

DEKONTAMINACIJA STANOVANJSKIH PROSTOROV

Za zmanjšanje koncentracije bioloških aerosolov v stanovanjskih prostorih je zelo priporočljivo napraviti preprih, ki bo razredčil aerosole in tako zmanjšal nevarnost okužbe.

Popolno dekontaminacijo prostorov opravijo enote civilne zaščite ali ustrezne službe pod strokovnim nadzorstvom zdravstvenih organov.

Za dekontaminacijo uporabljajo ustrezne raztopine.

DEKONTAMINACIJA VODE

Manjšo količino vode razkužimo tako, da jo prevremo. Vreti mora najmanj 15 minut. Dekontaminacijo lahko opravimo tudi s kloriranjem s tabletami „PANTOCID“. Za vsak liter vode porabimo 1-2 tableti in vodo v posodi dobro premešamo. Vodo lahko uporabljamo pol ure za tem, ko smo dali vanjo tablete. Razkuževanje večjih količin vode (vodnjakov itd.) pa prepustimo za to pristojnim organom.

DEKONTAMINACIJA ŽIVIL

Živila biološko dekontaminiramo s toploto, torej s kuhanjem, peko ali pra-

Tehnične enote civilne zaščite v akciji

ženjem. Posamezne vrste živil dekontaminiramo takole:

- kruh posušimo v prepečenec; sušimo ga pri temperaturi 100 – 130 stopinj,
- mleko vremo najmanj 10 minut,
- meso v kosih kuhamo do tri ure ali dobro prepečemo,

— živila, ki jih uporabljamo surova, kot šadje, solato in podobno, dobro operemo s čisto vodo, nato jih potopimo za približno 30 minut v enoodstotno raztopino klorovega apna ter nato ponovno speremo s čisto vodo.

Živila v skladiščih, trgovinah in industriji dekontaminirajo enote civilne zaščite pod strokovnim zdravstvenim vodstvom.

Gasilska enota civilne zaščite – pomemben dejavnik splošnega ljudskega odpora

Livarni uspelo povečati kapacitete

Z manjšo rekonstrukcijo tehnološke opreme ter z izboljšanjem transporta peska je livarna v času kolektivnega dopusta znatno povečala svoje kapacitete.

Članom kolektiva je verjetno v dobrem spominu, da je naša livarna v letu 1969 opravila rekonstrukcijo, nabavila nove stroje in modernizirala celotni tehnološki postopek od priprave peska do odlitka. Ta tehnološka oprema in stroji so v preteklih letih nedvomno dokazali upraviteljsko rekonstrukcije oz. modernizacije livarne.

Toda, kot je znano, obratuje livarna v treh izmenah. Zato ni čudno, da je bilo treba nekatere elemente, zlasti tiste, za katere se zahteva poseben atest, kot sta na primer pnevmatski dozator in pnevmatski transport peska, obnoviti oz. zamenjati.

To pa ni edini razlog za to, da smo po treh letih obratovanja opravili ponovno rekonstrukcijo celotnega dela postrojenja: vse večje je povpraševanje po odlitkih, za to pa je bilo treba prirediti nove kapacitete.

Livarna je v letu 1971 dosegla 3000 ton neto proizvodnje, plan za leto 1972 pa je 3500 ton, torej je bilo potrebno pridobiti za 500 ton novih kapacitet.

Ugotovili smo, da z maksimalno racionalnim izkoristkom obstoječe površine livarne ter z določeno modifikacijo tehnološke opreme to kapaciteto lahko dosežemo. Vodstvo livarne je v jeseni preteklega leta pripravilo program rekonstrukcije in idejni projekt in takoj v začetku leta 1972 naročilo pri znanim proizvajalcu tehnološke opreme Gostolu iz Nove Gorice za dodatno tehnološko opremo.

V času kolektivnega dopusta, ki je trajal od 26. junija do 5. avgusta, smo opravili generalni rekonstrukcijski del, izločili pnevmatskega transporta postavili klasični sistem transportiranja peska preko gumijastih trakov, vgradili nad kaluparske stroje dodatne bunkerje, silose še za modelni pesek, izboljšali sistem doziranja peska kaluparske stroje, postavili nova kaluparska stroja Foromat 40 ter za omenjene stroje dodali dovoz in odvoz kalupar-
skih okvirjev in kalupov. V stroji pripravili peska pa smo pripravili dodatni silos za 15 kubikov peska, kar bo zadoščalo letnemu proizvodnji potrebnega peska, kar tudi ustreza potrebam.

Ker nameravamo v bodoče uporabljati za modelni pesek tako novi suhi in novi vlažni peski bomo s tem znatno izboljšali kvaliteto površin, produktivnost za pline, plastičnost, pa tudi ognjeodpornost, ker novi peski ne vsebujejo toliko finih frakcij oz. prahu, ki vse te lastnosti občutno zmanjšujejo. Z našimi stroji Foromat 40 želimo rešiti serijsko proizvodnjo proizvodnega cestnega liva. Ta proizvodnja je potekala do sedaj na strojih Foromat 30 in deloma na peskometu. Foromat 40 pa omogoča izdelavo kalupov do

dimenzije 1000 mm x 1000 mm, to pa v glavnem zadošča za celoten omenjeni program.

V ilustracijo naj navedem, da smo na peskometu, ki je sicer razmeroma sodoben stroj, lahko proizvajali največ do 25 kalupov na osem ur, torej v eni izmeni 75 kalupov. Na novih strojih, ki imajo avtomatsko doziranje modelnega in polnilnega peska ter so opremljeni z valjčnicami za dovoz praznih kaluparskih okvirjev ter odvoz gotovih kalupov in imajo za sestavljanje pnevmatska dvigala, je torej brez posebnih fizičnih naporov možno proizvajati do 100 kalupov na osem ur ali 300 na dan, seveda v treh izmenah. Torej gre za radikalen premik in za resnično občutno povečanje kapacitet, ob prejšnjih dejstvih pa še za izboljšanje kvalitete.

Nove kapacitete bodo ugodno vplivale tudi na sam metalurški proces in na obratovanje kupolk, saj bomo s tem dosegli boljšo kontinuiteto obratovanja kupolke ter s tem tudi boljše livno

temperaturo, kar je bilo do sedaj dostikrat problematično, je pa za doseganje boljših mehanskih lastnosti litine več kot potrebno.

Na omenjenih strojih pa ne bo mogoče proizvajati samo cestni liv, temveč tudi program naše tovarne TRATA, zlasti lovilce večje kot 125 premera, večje odtočne črpalke in še druge odlične večjih dimenzij. Pnevmski transport, ki smo ga skoraj v celoti zamenjali s klasičnim, je v preteklih letih brez dvoma odigral svojo vlogo, toda zaradi subjektivnih faktorjev je sedaj postal ozko grlo v nadaljnjem proizvodnem procesu. Slaba kvaliteta gumijastih tesnil, cevi in dostikrat tudi nepazljivost delavcev, vse to nam je povzročalo večkratne izpade, ki pa so bili še zlasti problematični v drugi in tretji izmeni, ko je vzdrževalna služba slabše zasedena.

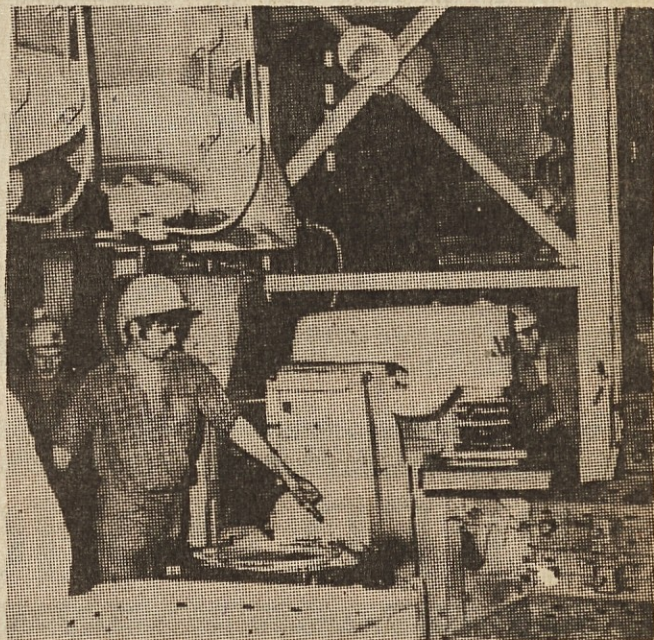
Prav zaradi teh in podobnih težav smo zamenjali pnevmatski transport s klasičnim in tako rešili številne probleme.

Nedvomno bo pridobitev novih kapacitet ugodno vplivala tudi na finančni uspeh obrata, saj bomo ob istem številu zaposlenih ustvarili za okoli 20 %

večjo proizvodnjo, kar se bo odrazilo v finančni realizaciji in brez dvoma tudi pri skladnih obrata, ki pa so spet pogoj za

nadaljnjo razširjanje reprodukcije in razvoj livarne.

VALENTIN MENDIČEV

Strojno kaluparjenje

Varnostne naprave za toplovodno ogrevanje

Ne moremo se pohvaliti, da že imamo tehnične varnostne predpise za toplovodno ogrevanje, čeprav je poteklo 27 let od osvoboditve. Ni moj namen raziskati zakaj tako, čeprav bi bilo tudi to zanimivo.

Pri toplovodnem ogrevanju je bilo zanimivo za iznajditelja prav to, da ni nevarno kot so visokotlačne parne naprave. Že v prvi izvedbi so postavili varnostno razteznostno posodo, ki je bila stalno zvezana v atmosfero. Izvedba je bila verjetno zelo primitivna, vendar je že vsebovala osnovno misel varovanja: stalno zvezo z atmosfero. Po prvi svetovni vojni so gradili manjše naprave, kot kaže slika 1. Preliv se je zlivljal kamorkoli, tudi preko strehe. Tako se je zgodilo v ljubljanskem predmestju v upravnem poslopiju male tovarnice, da so se pasantje na daleč umaknili od pristreška, ker so sicer dostikrat dobili vroč „žegen“ s strehe.

Naši instalaterji so iskali vzore v Avstriji in Nemčiji, zato ni čudno, da so se naslonili na DIN, to je nemške industrijske norme, posebno še, ker smo bili vezani z dobavami tehničnega materiala na ti dve državi.

Že med vojno leta 1944 so dotedanje norme iz leta 1928, ki so bile okorne, zamenjali z novimi, kot kaže slika 2, le zveznega ventila tedaj še ni bilo. Leta 1954 so izšle nove norme za račun toplotnih izgub in istočasno tudi izboljšani varnostni predpisi. Ventil je imel nalogo dušiti

pretok skozi razteznostno posodo.

Jekleni radiatorji so bili pred vojno, razen v Sloveniji, redkost. Pomanjkanje jekla je sprožilo nova proizvodnja jeklenih radiatorjev vseh povsod. Hitrica pri njihovem izvajanju je povzročila veliko težav. Jekleni radiatorji so imeli kratko življenjsko dobo. Tovarne so začele resno raziskovati vzroke. Široke analize so ugotovile, da je vsemu kriv kisik, ki pride s svežo vodo v sistem. Ker pa zahteva predpis za varnostno posodo, da je vedno odprta, je predlagal nemški strokovnjak J. Smits izvedbo III. Njegova zamisel je bila ta: mrzla površina v posodi ne bo skakala zraka. Da pa ne bi zamrznila voda, naj se poveže zvezna cev

tik pod priključkom za povratno cev, da se omogoči kroženje vode v sistemu. Sistem je imel dve hibi: voda se je vseeno segrela in površina vode, kjer pride do dotika vode z zrakom, je velika.

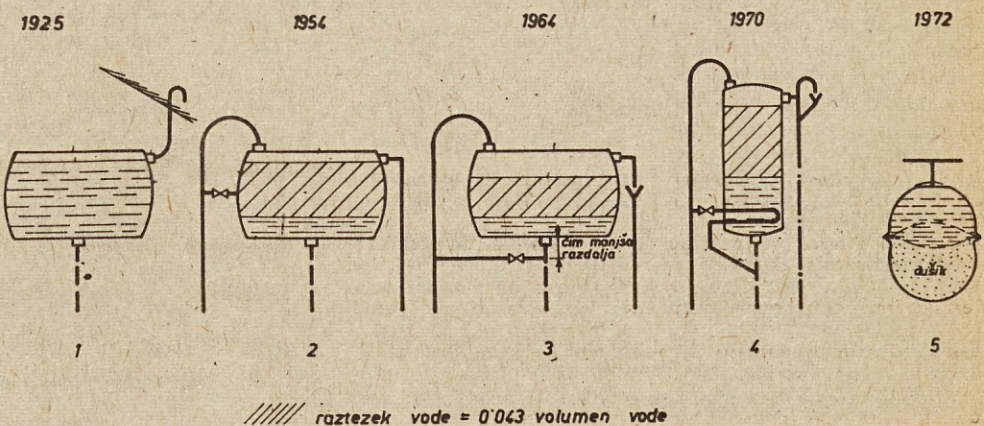
Tako se je rodil zadnji predlog DIN (slika 4), ki naj bi odpravil prejšnje hibe. Posoda naj bo ozka, ogrevanje vode v njej opravi posebna cev. Kljub temu pa ta voda ne kroži po sistemu intenzivno. Istočasno je zavarovana, da ne pride do ohladike in zamrzovanja. Naši monterji dobro vedo, da pride do zamrzovanja takrat, ko se ne kuri, in sicer v kolenih in odcepkih. Vsaka izolacija ovira zamrznitev, ne more pa je preprečiti pri daljšem ostanku kurjenja, če leži posoda

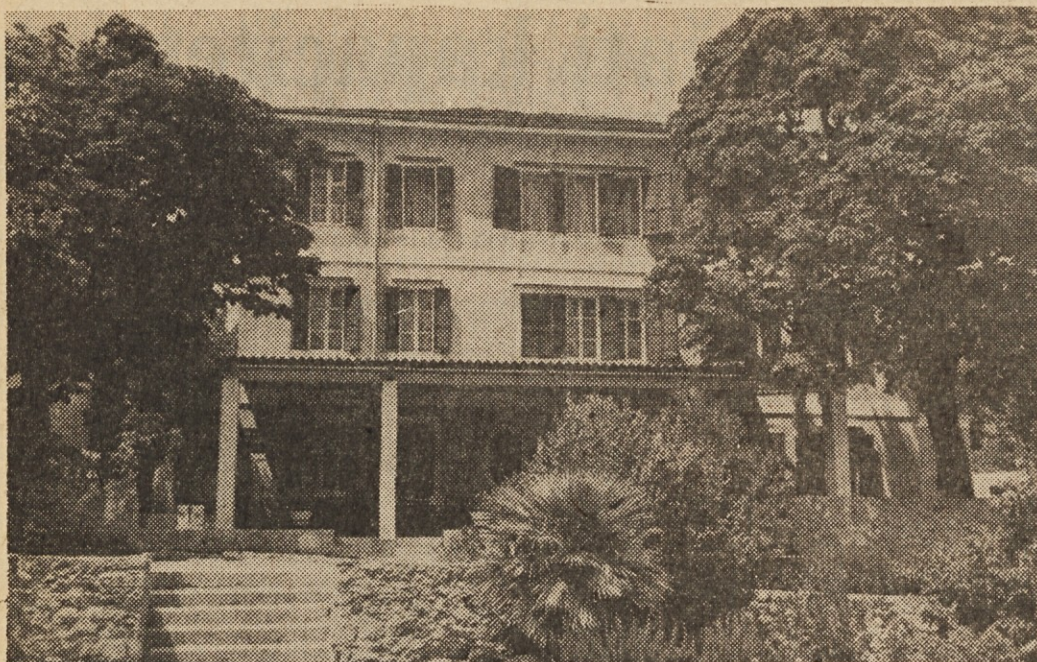
v hladnih prostorih (izpod 0 stopinj C). Predlog je od dosedanjih najboljše rešitev.

Pred 15 leti je prišla v Evropo ameriška rešitev: zaprta razteznostna posoda, ki jo varuje varnostni ventil posebne konstrukcije. Ta rešitev ima neke omejitve. Tako je uporabna le za učinek do 300.000 kcal/h, praktično le za uporabo gorilnega olja in za nizke (15 m) zgradbe.

Zaprta varnostna posoda zmanjša korozije v radiatorjih in kotlih na najmanjšo mero. Pri nas teh posod še ne proizvajajo. Za posebne potrebe jih uvažajo. Montaža je enostavna. Paziti je le, da mora biti posoda priključena na vrhu, česar nekateri ne vedo.

D. G.

NOVI POČITNIŠKI DOM

Pred letošnjo turistično sezono je bila v prvih dneh junija svečana otvoritev novourejenega objekta počitniškega doma v Vellem Lošnju. To je v zadnjih dveh letih že drugi počitniški dom, ki ga je podjetje IMP uredilo za oddih članov kolektiva in njihovih svojcev ob morju.

Nova stavba počitniškega doma, ki letos sprejema prve goste, je preurejena iz bivših šolskih prostorov. Z večjo prežidavo in adaptacijo sta v njej urejeni kuhinja in jedilnica za okrog 100 obrokov hkrati. V stavbi je 52 postelj in skupno s starim domom, ki jih ima 24, je sedaj v Lošnju prostora za 76 nočitev.

Novi počitniški dom je prav gotovo lepa pridobitev za člane našega kolektiva saj so se jim s tem ustrezno izboljšali pogoji letovanja tudi na Lošnju.

E. S.

ZDRAVNIK SVETUJE • ZDRAVNIK SVETUJE • ZDRAVNIK SVETUJE • ZDRAVNIK SVETUJE • ZDRAVNIK SVETUJE

PRED ODHODOM NA MORJE

Že dolgo je znano, da obmorska klima zdravilno vpliva na razne bolezni, pa tudi zdrav organizem se ob morju okrepi, tako da je sposoben kljubovati dodatnim naprom v jesenskih in zimskih dneh. Že dalj časa opazujejo pojav, da obmorska klima zlasti močno vpliva na tiste ljudi, ki so spremenili svoje okolje, znatno manj pa na domačine.

Kljub pretežno ugodnim vplivom obmorske klime pa ne smemo prezreti raznih nevarnosti, ki pretijo ljudem ob prihodu v novo klimatsko okolje. Pretirano sončenje in podhlajevanje imata neredko za posledico prehladna obolenja, za katera so zlasti občutljivi otroci v predšolskem obdobju. Prevelika količina sončnih žarkov pogosto pripelje do hudih opeklin ali celo do sončarice. Pogosto zdravniki opazajo, da se po pretiranem sončenju pojavljajo rane na želodcu in dvanajsterniku. Pri starejših in debelih osebah pa mnogokrat pride celo do nenadne oslabelosti in odpovedi srca.

Ob vseh teh nevarnostih bi si dopustnik, ki je črnogled, verjetno premislil in se odpovedal prijetnostim, ki jih nudi morje. Toda narava je obdarila človeški organi-

zem z regulacijskim mehanizmom, ki skrbi, da se človek v novo nastalem okolju čimprej prilagodi.

Nekateri ljudje le težko prenašajo klimatske spremembe, drugim le-te prija. Osebe, ki so suhe, mnogo lažje prenašajo vročino, ker imajo večjo telesno površino glede na svojo težo ter zato lažje oddajajo povečano količino telesne toplote v okolje.

Tudi regulacijski mehanizmi, ki pojačano delujejo v novem okolju, se lahko izčrpajo. Vsako pretirano izpostavljanje sončenju ali premrzli vodi lahko vodi v stanje izčrpanja, katerega posledice so oslabelost, izguba apetita in naknadno pojava najrazličnejših vnetij. Tako stanje na srečo traja le nekaj dni, organizem si za tem opomore, pojavi se dobro počutje, ki je znak dobre prilagoditve na spremenjene klimatske pogoje.

ZRAČNE KOPELI delujejo v prvi vrsti na dihalne organe. Zaradi stalnega izhlapevanja morske vode se tvorijo v zraku aero-soli, bogate z minerali morske vode in jodovimi solmi, ki ugodno vplivajo predvsem pri kroničnih bronhitisih, astmatičnih stanjih, povečanih ton-

zilah in vegetativnih živčnih motnjah.

SONČNE KOPELI močno vplivajo na presnovo organizma, zato so lahko dvorezen nož. Rdeči in infrardeči žarki delujejo na toplotno in vodno ravnotežje, violični in ultraviolečni žarki pa sodelujejo v tvorbi vitamina D in barvila melanina, ki daje koži značilno porjavlost. Če sončna energija ni postopno in pravilno dozirana, lahko povzroči opekline ali celo sončarico.

MORSKE KOPELI imajo svojstven učinek na kožo in mišičevje ter posredno odlično deluje proti povišanemu pritisku pri nevrovegetativnih motnjah, pri boleznih žlez z notranjim izločanjem in tudi pri infarktu srca, če je po njem preteklo vsaj šest mesecev ter se oseba nahaja v dobri fizični kondiciji.

Prvi dan izpostavimo sončenju samo noge za 5 minut, šele naslednje dni izpostavljamo soncu tudi druge telesne površine postopoma od ene do več ur dnevno.

Veljalo bi upoštevati naslednja pravila:

1. pred prvo sončno kopeljo naj vas pregleda zdravnik

2. čuvajte pred sončarico zlasti otroke

3. ne sončite se med 11. in 16. uro

4. na plaži imejte glavo pokrito

5. ne uživajte na plaži alkoholnih pijač, lahko pokvarljivih jedi in maščob

6. pred sončenjem natrijte kožo z oljem ali kremo, zlasti občutljive za sončne

žarke so svetlolase osebe.

In še kratek nasvet za zdravljenje sončarice:

Bolnik spada v hladen senčen prostor. Vzglavje ne bo visoko, na glavo pa damo vrečko z ledom. Če pri zavesti, mu dajemo hladne limonade in čaje. Če se pojavi otrdelost tilnika, koj pokličimo zdravnika. dr. BORIS STOPAR

CENTRALNI KOMISIJI

V zadnji številki Glasnika je bila objavljena kompletna nova sestava organov upravljanja v podjetju in v obratih. Pri tem pa smo naknadno ugotovili, da ni bila objavljena celotna sestava dveh centralnih komisij, ta izpad pa v nadaljnjem popravljamo:

Komisija za delovna razmerja, štipendije in strokovno izobraževanje:

1. BERNETIČ Boris – TEN, predsednik
2. ŽAGAR Slavko – CKV Ljubljana
3. BUKOVEC RUDI – TRATA
4. Sekretar obrata – TEN
5. GRUDEN Anton – CKV Maribor
6. LOPATIČ Franc – skupne službe
7. PRUŠEK Ludvik – zastop. sind.
8. GRIČAR Franc – Elektromontaža
9. MIHELČIČ Miran – skupne službe

Komisija za razvijanje sistema delitve dohodka in osebnih dohodkov:

1. MARTINC Ciril – Elektromontaža, predsednik
2. REMEC Aleksander – skupne službe
3. PRIMC Anton – CKV Ljubljana
4. PER Karlo – TRATA
5. FLORJANČIČ Franc – TEN
6. Predsednik sind. organizacije
7. Predsedniki obratnih komisij